

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

**IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU
NACIONALNOG PLANA
ZA ODRŽIVU UPOTREBU
SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA
ZA 2020. GODINU**

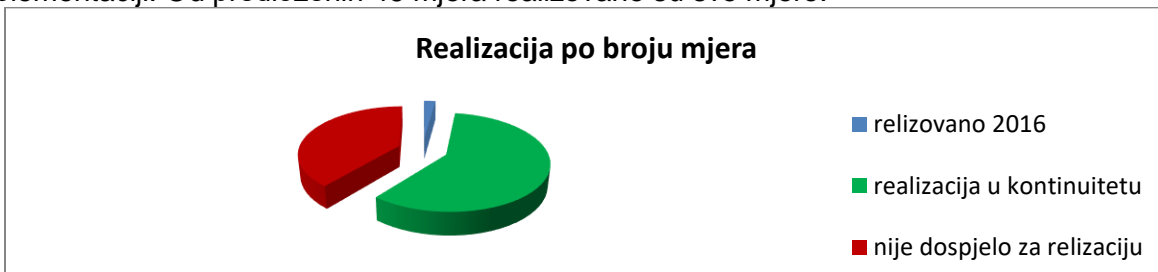
Podgorica, april 2021.

Sadržaj

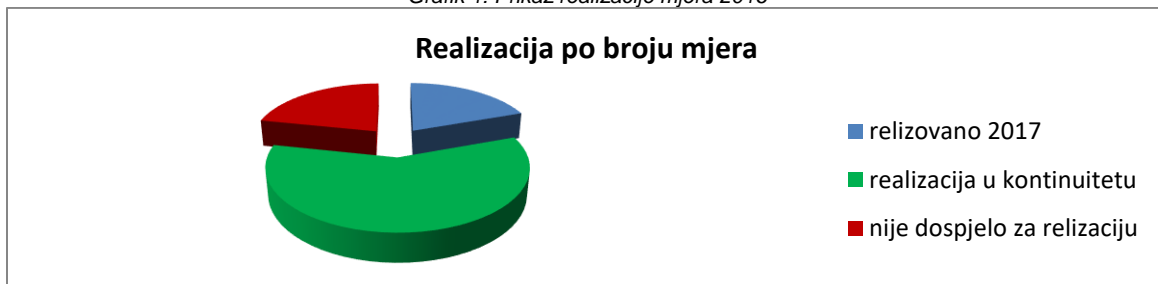
1. Uvod	7
2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja	8
3. Pravni okvir	9
4. Administrativni kapaciteti	10
5. Obuke administracije i inspekcije	10
6. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja	11
7. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja	12
8. Ostale aktivnosti	13
9. Institucionalni okvir	15
10. Realizacija aktivnosti iz Akcionog plana za januar - decembar 2020.	16
11. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2020.godinu¹	33

1. Uvod

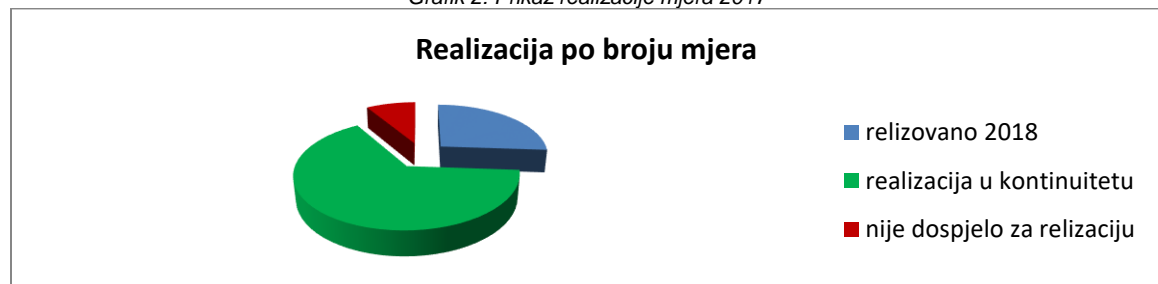
Izveštaj o realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2020. godinu (u daljem tekstu: Izveštaj) sadrži realizovane aktivnosti, stepen realizacije i ograničenja u implementaciji. Od predloženih 46 mjera realizovane su sve mjere.

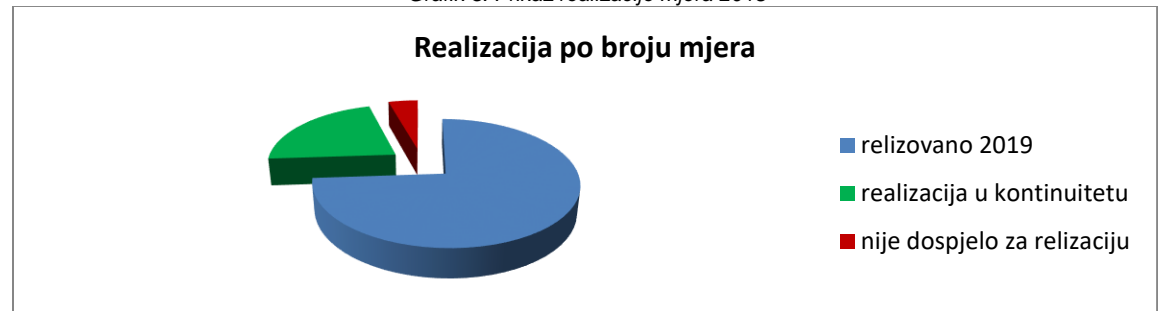
Grafik 1: Prikaz realizacije mjera 2016

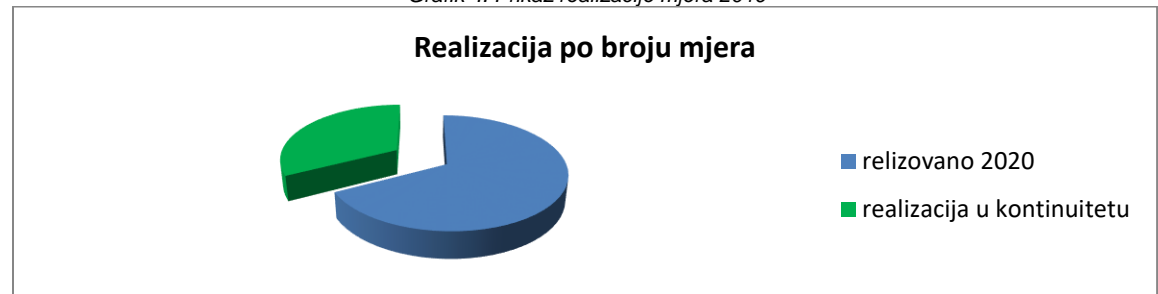
Grafik 2: Prikaz realizacije mjera 2017

Grafik 3: Prikaz realizacije mjera 2018

Grafik 4: Prikaz realizacije mjera 2019

Grafik 5: Prikaz realizacije mjera 2020

2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja

Vlada Crne Gore donijela je petogodišnji Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Nacionalni plan) u julu 2016. godine.

Donošenje Nacionalnog plana predviđeno je članom 8a stav 2 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14).

Nacionalnim planom utvrđeni su ciljevi, mjere, indikatori, rokovi i aktivnosti za smanjenje rizika i negativnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i na životnu sredinu, odnosno za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Cilj Nacionalnog plana je smanjenje negativnog uticaja sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pesticidi) na zdravlje ljudi i na životnu sredinu odnosno promovisanje integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama radi:

- boljeg razumijevanja načina upotrebe pesticida;
- upotrebe naučnih i drugih dokaza ili postupaka kojima se smanjuje štetan uticaj upotrebe pesticida pri čemu korisnik suzbija štetne organizme i korove na ekonomičan način;
- prepoznavanja uloga svih učesnika i interesnih grupa u ostvarivanju zajedničkog cilja održive upotrebe pesticida;
- sprovođenja adekvatne zaštite na radu;
- praćenja rezidua pesticida u hrani;
- primjene posebnih tehnika pri upotrebi pesticida na specifičnim kulturama;
- prikupljanja parametara za monitoring upotrebe pesticida koji sadrže aktivne supstance koje izazivaju posebnu zabrinutost, naročito u smislu upotrebe različitih alternativnih sredstava i metoda.

Nacionalnim planom utvrđene su aktivnosti i nosioci aktivnosti koje se odnose na zdravstvene, socijalne, ekonomske i ekološke efekte u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim uslovima, kao i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode, otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima sa kojima pesticidi mogu biti indirektno povezani kao što je očuvanje divljih ptica, prirodnih staništa i divlje flore i faune.

Glavni cilj Nacionalnog plana je da se prepoznate mjere sprovedu u planiranom periodu, da se identifikuju problemi, iskoriste dostupna sredstva, pravilno primijeni i po potrebi dodatno unaprijedi postojeći pravni i institucionalni okvir, kao i da se ojačaju administrativni kapaciteti.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, na godišnjem nivou, izvještava Vladu Crne Gore o realizaciji mjera iz Nacionalnog plana, u skladu sa članom 8a stav 4 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14) i Zaključkom Vlade br. 08-1850 od 11. jula 2016. godine.

3. Pravni okvir

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove - Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja su tokom 2020. godine na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja donijeli sljedeća podzakonska akta:

- 1) Program fitosanitarnih mjera za 2020. godinu (Sl. list CG 9/20);
- 2) Pravilnik o uslovima u pogledu stručnog kadra, opreme i uređaja koja treba da ispunjavaju pravna lica za vršenje stručnih poslova za provjeru tehničke ispravnosti uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG 11/20);
- 3) Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2020. godinu (Sl. list CG 11/20);
- 4) Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida (Sl. list CG 17/20);
- 5) Program monitoringa održive upotrebe pesticida za 2020. godinu (Sl. list CG 17/20);
- 6) Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla za 2020. godinu (Sl. list CG 17/20);
- 7) Program monitoringa karakteristika sredstava za ishranu bilja za 2020. godinu (Sl. list CG 18/20);
- 8) Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2020. godinu (Sl. list CG 32/20);
- 9) Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2020. godinu (Sl. list CG 38/20);
- 10) Pravilnik o izmjeni Pravilnika o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje (Sl. list CG 82/20);
- 11) Pravilnik o izmjeni Pravilnika o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje (Sl. list CG 92/20);
- 12) Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2020. godinu (Sl. list CG 93/20);
- 13) Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja (Br: 05-313/20-1753/4 od: 02.03. 2020.godine);
- 14) Tehničke smjernice o zaštiti podataka u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. CG br. 51/08,18/14) odnosno Uredbom (EZ) br. 1107/2009 (Br: 04/3-309/20-6729 od: 10.06. 2020.godine);
- 15) Generalne smjernice za monitoring atomizera (uređaja za upotrebu pesticida) Br: 03-309/20-8222 Datum: 15. 12. 2020.godine;
- 16) Godišnji plan službenih kontrola za period od 1. aprila 2019. do 1. aprila 2020.godine br. 320/19-0401-1916 od 01.04.2019. godine.

Tokom 2020. godine ažurirana je Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja donijeta na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja u skladu sa izmjenama EU legislativne u ovoj oblasti:

- 1) Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2020. godinu (Sl. list CG 11/20);
- 2) Izveštaj o sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2019.godinu:

http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/

4. Administrativni kapaciteti

U Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Odsjeku za sredstva za zaštitu i ishranu bilja zaposlena su 2 službenika. U 2019. godini nije bilo novih zapošljavanja.

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE			
direktor			
FITOSANITARNI SEKTOR			
pomoćnik direktora			
Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja			
	Broj sistemizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih	obrazovanje
načelnik	1	1	dipl. ing. polj.
savjetnici	3	1	dipl. ing. polj.
Odsjek za fitosanitarnu inspekciju			
fitosanitarni inspektori	24	17	dipl. ing. polj.
UKUPNO	28	19	

5. Obuke administracije i inspekcije

Pregled obuka u 2020. godini:

Br.	Datum, tema i mjesto održavanja	Program	Učesnici	Br.	Organizator
1.	14. do 17. januara 2020. Sofija, Bugarska TRACES	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	1	Evropska Komisija
2.	4. do 7. februara 2020. Barcelona, Španija Kontrola uređaja za primjenu pesticida	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	1	Evropska Komisija
3.	17. do 20. februara 2020. Delft, Holandija Integralna zaštita bilja	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
4.	2. do 07. marta 2020. Beč, Austrija Analiza rizika	BTSF	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	1	Evropska Komisija
5.	05. juna 2020. Podgorica, Crna Gora On line radionica za SEED+ (IT sistem, uvoz roba: pesticida)	CEFTA	Administracija Crne Gore i druge članice CEFTE	3	CEFTA
6.	26. juna 2020. Podgorica, Crna Gora On line radionica Visoko rizično bilje	EFSA	Administracije zemalja članica EU i Crne Gore	4	CEFTA
7.	30. juna 2020. Podgorica, Crna Gora Nova EU legislativa	MAĐARSKA	Administracije Mađarske i Crne Gore	5	Evropska Komisija

6. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava organizuju besplatne obuke za poljoprivredne proizvođače odnosno sve korisnike sredstava za zaštitu bilja.

Popunjene prijave za obuku dostavljaju se poštom ili lično:

(1) regionalnim kancelarijama Savjetodavne službe za biljnu proizvodnju u Bijelom Polju, Beranama, Baru, Herceg Novom, Cetinju, Nikšiću i Podgorici; ili

(2) na arhivu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, ul. Serdara Jola Piletića br. 26 81000 Podgorica;

ili elektronskom poštom na mail: upravazabezbjednosthrane@ubh.gov.me

ili Fax-om: 020 621 008; 020 201 946;

Kontakt telefoni: 020 201 945; 020 621 111;

Nakon uspješno završene obuke polaznicima se izdaje sertifikat o položenom specijalističkom kursu, na osnovu kojeg se upisuju u Registar korisnika sredstava za zaštitu bilja.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove na osnovu sertifikata izdaje legitimaciju za kupovinu sredstava za zaštitu bilja.

U skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja u ranijim godinama održano je više obuka, a u 2019. održane su sljedeće obuke:

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/216277/Odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196310/Izvjestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Golubovci.html#>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/201748/Izvjestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Tuzi.html>

Do decembra 2019. obuku je uspješno završilo 555 korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača. Zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata. Zbog nemogućnosti okupljanja u 2020. godini Uprava je organizovala edukativno kontrolne obilaske preko 300 gazdinstava.

<https://ubh.gov.me/vijesti/224518/lduce-sedmice-krece-intenzivna-kontrola-povrca-i-voca-iz-domace-proizvodnje-Analiza-za-proizvodace-bice-besplatna.html>

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je kontinuirano sprovodila aktivnosti u cilju zaštite zdravlja građana Crne Gore, osiguravanjem da se na tržištu nađu samo bezbjedni proizvodi.

Kontrola se sprovodila u svim okolnostima, pa i u vanrednim, tokom trajanja epidemije. Bezbjedna hrana na tržištu obezbjeđuje se kroz brojne mehanizme. Kroz mjere veterinarskih i fitosanitarnih programa, obezbjeđuje se zdravlje životinja i bilja, odnosno zdrava sirovina za proizvodnju hrane. Kroz kontrole inspekcije prilikom uvoza vršio se nadzor hrane koja se uvozi, a kroz program bezbjednosti hrane, vršio se nadzor, odnosno monitoring nad bezbjednošću hrane. Sve ove aktivnosti se sprovode samo sa jednim krajnjim ciljem - zaštita zdravlja ljudi.

Osim kontrole hrane iz uvoza, kroz mehanizme monitoringa bezbjednosti hrane, intenzivno se kontroliše hrana i iz domaće proizvodnje. Redovnim kontrolama uočeni su rizici od nedozvoljenog prisustva rezidua pesticida u povrću proizvedenom kod pojedinih proizvođača u Crnoj Gori.

Aktivnosti iz Plana održive upotrebe pesticida, koji je Vlada donijela 2016. godine, sprovode se planiranom dinamikom. Na bazi sprovedenih monitoringa, uočeno je da jedan broj proizvođača nema dovoljan nivo svijesti ili znanja o važnosti adekvatne upotrebe pesticida i mogućim posljedicama, jer su prema propisima odgovorni za bezbjednost svojih proizvoda i obavezni da sprovedu samokontrolu i dokaze o sledljivosti hrane.

Stoga je, u susret pojačanom sezonskom plasmanu roda, Uprava, organizovala sastanke sa kompanijama koje se bave otkupom voća i povrća. Cilj je bio da se osigura sistem samokontrole i da na tržište, bilo domaće ili inostrano, bude ponuđeno samo bezbjedno voće i povrće.

Intenzivnim kontrolama, inspektora i ovlašćenih lica Uprave vršena su uzorkovanja za laboratorijske analize proizvoda na preko 300 gazdinstava.

U slučajevima utvrđenih nepravilnosti, zabranjeno je stavljanje na tržište nebezbjednih proizvoda.

7. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je u skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, preko ovlašćenih institucija organizovala specijalistički kurs za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja. Kurs je namijenjen za lica odgovorna za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer zaštite bilja), odnosno specijalističkim studijama ili poljoprivrednim fakultetom (smjer biljne proizvodnje). Dvije naučno nastavne ustanove ovlašćene su za vršenje obuka: Biotehnički fakultet i Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju. U 2019. godini obuke su održane 26. do 27. januara 2019. godine i 6. do 7. aprila 2019. godine na Biotehničkom fakultetu. Kurseve je pohađalo 35 diplomiranih inženjera agronomije koji su dobili sertifikate, a samim tim i pravo na dobijanje legitimacije.

UNIVERZITET CRNE GORE
BIOTEHNIČKI FAKULTET
PODGORICA

Sertifikat kojim se potvrđuje da je

uspješno završila specijalistički kurs
za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja
organizovan na Biotehničkom fakultetu 06. i 07. aprila 2019. godine.

Prof. dr. Nedeljko Latinović
Odgovorno lice za kurs

Prof. dr. Miodir Jovanović
Dekan Biotehničkog fakulteta

Zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata.

8. Ostale aktivnosti

U cilju podizanja svijesti o opasnostima po zdravlje ljudi, zdravlje zaposlenih na poslovima proizvodnje bilja, kao i prilikom upotrebe pesticida po ne ciljane organizme, te opasnostima po životnu sredinu u 2020. godini realizovana je kampanja jačanja svijesti o održivoj upotrebi pesticida i to:

1. **30.12.2020. Obavezna provjera aktivnih supstanci navedenih na etiketama sjemenskog materijala prije uvoza**
<https://ubh.gov.me/vijesti/237415/Obavjestenje-za-uvoznike-Obavezna-provjera-aktivnih-supstanci-navedenih-na-etiketama-sjemenskog-materijala-prije-uvoza.html>
2. **17.12.2020. Realizacija Programa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja – Rezistentnost**
<https://ubh.gov.me/vijesti/237119/Izvjestaj-Realizacija-Programa-post-registracijske-kontrole-sredstava-za-zastitu-bilja-Rezistentnost.html>
3. **15.12.2020. Realizacija Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida**
<https://ubh.gov.me/vijesti/237051/Izvjestaj-Realizacija-Monitoringa-uredaja-za-upotrebu-pesticida.html>
4. **02.11.2020. Tretiranje palmi - Bar**
<https://ubh.gov.me/vijesti/235076/OBAVJES TENJE-Tretiranje-palmi-Bar-04-11-2020.html>
5. **02.11.2020. Tretiranje palmi - Bar**
<https://ubh.gov.me/vijesti/235079/OBAVJES TENJE-Tretiranje-palmi-Bar-02-11-2020.html>
6. **31.10.2020. Tretiranje palmi - Bar**
<https://ubh.gov.me/vijesti/235079/OBAVJES TENJE-Tretiranje-palmi-Bar-02-11-2020.html>

7. **25.09.2020. Tretiranje palmi - Bar**
<https://ubh.gov.me/vijesti/234282/OBAVJE%20TENJE-Tretiranje-palmi-Bar-28-09-2020.html>
8. **21.09.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline i preporuka tretiranja prije kiše ukoliko je prošlo više od deset dana od prethodnog tretmana**
<https://ubh.gov.me/vijesti/233110/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline-i-preporuka-tretiranja-prije-kise-ukoliko-je-proslo-vise-od-deset-dana-od-pre.html>
9. **11.09.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline i preporuka maslinarima koji nijesu izvršili prethodni tretman da ga odmah izvrše**
<https://ubh.gov.me/vijesti/232877/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline-i-preporuka-maslinarima-koji-nijesu-izvrsili-prethodni-tretman-da-ga-odmah-iz.html>
10. **04.09.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline i preporuka maslinarima koji nijesu izvršili prethodni tretman da ga odmah izvrše**
[https://uPregled klopki i plodova za movu masline i preporuka hemijskog tretiranjabh.gov.me/vijesti/232750/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline-i-preporuka-hemijskog-tretiranja.html](https://uPregled%20klopki%20i%20plodova%20za%20movu%20masline%20i%20preporuka%20hemijskog%20tretiranjabh.gov.me/vijesti/232750/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline-i-preporuka-hemijskog-tretiranja.html)
11. **28.08.2020. Mjere za suzbijanje *Cydalima perspectalis* – šimširov moljac**
<https://ubh.gov.me/vijesti/232583/Preporuka-Mjere-za-suzbijanje-Cydalima-perspectalis-simsirov-moljac.html>
12. **27.08.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline sa preporukom maslinarima koji nijesu izvršili prethodno preporučeni tretman da ga odmah izvrše**
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202222/Obavjestenje-Pregled-feromonskih-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi-i-preporuka-hemijskog-tretiranja-palmi.html>
13. **26.08.2020. Vlasnici bilja da stalno prate stanje plodova i održavaju higijenu voćnjaka radi smanjenja brojnosti mediteranske voćne muve *Ceratitis capitata* na području crnogorskog primorja uz preporučenu primjenu i mjera hemijske zaštite**
<https://ubh.gov.me/vijesti/231517/Preporuka-Vlasnici-bilja-da-stalno-prate-stanje-plodova-i-odrzavaju-higijenu-voćnjaka-radi-smanjenja-brojnosti-mediteranske-voćn.html>
14. **22.08.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline i preporuka hemijskog tretiranja**
<https://ubh.gov.me/vijesti/230441/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline-i-preporuka-hemijskog-tretiranja.html>
15. **18.08.2020. Monitoring vektora *Citrus tristeza virusa***
<https://ubh.gov.me/vijesti/230418/Izvjestaj-Monitoring-vektora-Citrus-tristeza-virusa.html>
16. **14.08.2020. Pregled klopki i plodova za movu masline**
<https://ubh.gov.me/vijesti/230294/Izvjestaj-Pregled-klopki-i-plodova-za-movu-masline.html>
17. **07.08.2020. Hemijsko tretiranje sa akcentom na masline koji su do sada redovno tretirane**
<https://ubh.gov.me/vijesti/230442/Preporuka-Hemijsko-tretiranje-sa-akcentom-na-masline-koji-su-do-sada-redovno-tretirane.html>
18. **01.08.2020. Hitno tretiranje protiv muve masline**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229957/Preporuka-Hitno-tretiranje-protiv-muve-masline.html>
19. **31.07.2020. Tretiranje palmi - Bar (03.08.2020.)**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229957/Preporuka-Hitno-tretiranje-protiv-muve-masline.html>
20. **31.07.2020. Tretiranje palmi - Bar (02.08.2020.)**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229942/OBAVJE%20TENJE-Tretiranje-palmi-Bar-02-08-2020.html>
21. **24.07.2020. HITNO TRETIRANJE MASLINA - drastično povećanje muve masline u plodovima**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229730/Izvjestaj-HITNO-TRETIRANJE-MASLINA-drasticno-povecanje-muve-masline-u-plodovima.html>
22. **17.07.2020. Visoka brojnost muve masline-preporuka da se odmah izvrši hemijsko tretiranje**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229510/Izvjestaj-Visoka-brojnost-muve-masline-preporuka-da-se-odmah-izvrsi-hemijsko-tretiranje.html>
23. **15.07.2020. Tretiranja vinove loze radi suzbijanja cikade *Scaphoideus titanus* na određenim lokalitetima**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229373/Preporuka-Tretiranja-vinove-loze-radi-suzbijanja-cikade-Scaphoideus-titanus-na-odredenim-lokalitetima.html>
24. **07.07.2020. Tretiranja vinove loze radi suzbijanja cikade *Scaphoideus titanus* na određenim lokalitetima**
<https://ubh.gov.me/vijesti/228157/Preporuka-Tretiranja-vinove-loze-radi-suzbijanja-cikade-Scaphoideus-titanus-na-odredenim-lokalitetima.html>

25. **18.06.2020. Tretiranje vinove loze radi suzbijanja cikade *Scaphoideus titanus* na određenim lokalitetima**
<https://ubh.gov.me/vijesti/229373/Preporuka-Tretiranje-vinove-loze-radi-suzbijanja-cikade-Scaphoideus-titanus-na-odredenim-lokalitetima.html>
26. **05.06.2020. Tretiranje palmi - Budva (06.06.2020.)**
<https://ubh.gov.me/vijesti/226106/OBAVJES TENJE-Tretiranje-palmi-Budva-06-06-2020.html>
27. **16.05.2020. Iduće sedmice kreće intenzivna kontrola povrća i voća iz domaće proizvodnje: Analiza za proizvođače biće besplatna**
<https://ubh.gov.me/vijesti/224518/Iduce-sedmice-krece-intenzivna-kontrola-povrca-i-voca-iz-domace-proizvodnje-Analiza-za-proizvodace-bice-besplatna.htm>
28. **27.03.2020. Obavještenje za uvoznike i distributere pesticida**
<https://ubh.gov.me/vijesti/224108/Obavjestenje-za-uvoznike-i-distributere-pesticida.html>
29. **10.03.2020. Vođenje evidencije o upotrebi pesticida**
<https://ubh.gov.me/vijesti/222616/Vodenje-evidencije-o-upotrebi-pesticida.html>
30. **17.02.2020. Obavještenje za korisnike sredstava za zaštitu bilja**
<https://ubh.gov.me/vijesti/221671/Obavjestenje-korisnicima-sredstava-za-zastitu-bilja.html>

9. Institucionalni okvir

U 2020. godini nije bilo promjena u institucionalnom okviru u oblasti sredstava za zaštitu bilja:

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je nadležni organ državne uprave za politiku u oblasti sredstva za zaštitu bilja.

Uprava za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove je organ uprave za sprovođenje politike u oblasti sredstva za zaštitu bilja.

Sektor za fitosanitarne poslove

Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja vrši stručne poslove koji se odnose na: registraciju, priznavanje i promet sredstava za zaštitu bilja, ocjenjivanje aktivnih materija i sredstava za zaštitu bilja, sprovođenje mjera i praćenje propisanih programa za upotrebu i rezidue sredstava za zaštitu bilja, izbor postupaka i sprovođenje mjera u oblasti kvaliteta i bezbjednosti hrane, pripremu, praćenje sprovođenja i izvještavanje o sprovođenju: višegodišnjeg i godišnjeg plana službenih kontrola odnosno inspeksijskog nadzora nad sprovođenjem propisa, monitoringa i za upravljanje kriznim situacijama i utvrđivanje ispunjenosti propisanih uslova, priprema stručne osnove za plan kontrole, monitoringa i upravljanja kriznim situacijama; izdavanja odobrenja, upis i vođenje registara i evidencija; sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora; prikupljanje, obrada i čuvanje podataka; pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala, kao i obavljanje stručnih poslova usklađivanja zakonodavstva sa propisima Evropske unije iz oblasti sredstava za zaštitu bilja.

Odsjek za fitosanitarnu inspekciju preko fitosanitarnih inspektora vrši inspeksijski nadzor i kontrolu nad primjenom Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 51/08 i 18/14).

10. Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za januar - decembar 2020.

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	ROK	STATUS REALIZACIJE
5.1. REGISTRACIJA PESTICIDA			
5.1.1 Postupak priznavanja registracije pesticida	Uprava Komisija za registraciju pesticida	IV 2016 i dalje	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – formirana Komisija; – postupak za podnijete zahtjeve za priznavanje registracije u toku; – Komisija za pesticide je u 2020. godini nastavila radom na obradi preostalih šest za koje je krajem 2019. zatražena dodatna dokumentacija; Zbog situacije izazvane epidemijom COVID19, kao i zbog pravno formalnog postupka usaglašavanja etikete za tržište Crne Gore nije završen postupak registracije, te finansijska sredstva za ove namjenje nijesu iskorištena u 2020. godini.
5.1.2 Uspostavljanje Registra pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – nakon postupka priznavanja registracije i izdavanja rješenja o registraciji; – u 2020. godini zbog situacije izazvane epidemijom COVID19, kao i zbog pravno formalnog postupka usaglašavanja etikete za tržište Crne Gore nije završen postupak registracije, te finansijska sredstva za ove namjenje nijesu iskorištena u 2020. godini;
5.1.3 Objavljivanje Liste registrovanih pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja („Sl. list CG“, br. 43/17); – Lista se ažurira u skladu sa promjenama odnosno izvršenim registracijama;
5.1.4 Uključivanje Liste i Registra u fitosanitarni informacijski sistem (FIS)	Uprava	IV 2017 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – aktivne supstance unešene u FIS; – baza se ažurira u skladu sa promjenama odnosno izvršenim registracijama;
5.1.5 Izrada liste pesticida za neprofesionalne korisnike	Uprava	IV 2020	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – u 2020. godini zbog situacije izazvane epidemijom COVID19, kao i zbog pravno formalnog postupka usaglašavanja etikete za tržište Crne Gore nije završen postupak registracije, a svi podnešeni zahtjevi su se odnosili na pesticide za profesionalne korisnike;
5.1.6 Ukidanje dozvola za uvoz pesticida	Uprava	Danom pristupa nja	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – priprema proizvođača, uvoznika i distributera sredstava za zaštitu bilja da inteziviraju podnošenje zahtjeva za registraciju sredstava za zaštitu bilja zbog sprovođenja administrativnih procedura u postupku registracije koja dovodi do postepenog ukidanja dozvola za uvoz pesticida; – zahtjevi za registraciju podnose se Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

			<p>na propisanom obrascu i uz propisanu dokumentaciju u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 51/08 i 18/14) i Pravilnikom o priznavanju registracije sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 50/14).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Planirano je određivanje datuma do kada će se sredstva za zaštitu bilja moći uvoziti uz uveznu dozvolu, a nakon toga samo ukoliko su registrovana u Crnoj Gori; – Uprava je još 12.09.2017. godine odredila period od dvije godine kako bi se blagovremeno podnijeli zahtjevi za registraciju sredstava za zaštitu bilja koji se plasiraju na tržište Crne Gore. https://www.ubh.gov.me/pretraga/176012/Obavjestenje-o-odpocinjanju-administrativnih-procedura-za-registraciju-sredstava-za-zastitu-bilja.html – Do 31.12. 2020. godine pristiglo je samo 12 zahtjeva te je u narednom period potrebno da se utiče na intenzitet podnošenja zahtjeva za registraciju.
5.2 PROMET PESTICIDA			
5.2.1 Revizija odnosno provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – urađena ček lista za reviziju; – izvršena revizija objekata za promet pesticida – baza se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama u registraciji objekata; – u 2020.godini izvršeno je 136 kontrola u 32 objekata za promet pesticida na veliko i malo u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola;
5.2.2 Ažuriranje Registra za promet pesticida na osnovu izvršenje revizije	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na osnovu izvršene revizije ažuriran registar; – Registar objavljen na web stranici Uprave http://www.ubh.gov.me/uprava <p style="text-align: center;">Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i na malo</p> <ul style="list-style-type: none"> – Registar se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama u registraciji objekata;
5.2.3 Ažuriranje liste odgovornih lica u Registru za promet na osnovu izvršenje revizije pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na osnovu izvršene revizije ažuriran registar; – Registar objavljen na web stranici Uprave http://www.ubh.gov.me/uprava <p style="text-align: center;">Registar za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko i na malo</p> <ul style="list-style-type: none"> – Registar odnosno podaci o odgovornim licima se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama;
5.2.4 Stručno osposobljavanje lica za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	I 2017 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objavljen Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 28/16);

			<ul style="list-style-type: none"> – 15.09.2016. objavljen javni poziv za naučno nastavne ustanove za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o ovlašćenju za organizaciju specijalističkog kursa http://www.vet.uprava.gov.me/vijesti/164929/Poziv-za-naucno-nastavne-ustanove-za-podnosenie-zah-tjeva-za-izdavanje-rjesenja-o-ovlas-cenju-za-organizaciju-specijalistickog-kur.html; – u martu 2017. godine dvije naučno nastavne ustanove prijavile su se na osnovu javnog poziva: Biotehnički fakultet i Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju; – ovlašćene dvije naučno nastavne ustanove za vršenje stručnog osposobljavanje lica za promet pesticida; – 15. i 16. 12. 2018. održane obuke za stručna lica u objektima registrovanih za obavljanje djelatnosti promet sredstava za zastitu bilja; – 23.12. 2018. organizovano polaganje ispita, a spisak kandidata koji su položili ispit dostavljen Upravi radi izdavanja sertifikata i legitimacija; OBAVJESTENJE za distributere registrovane za obavljanje djelatnosti promet sredstava za zastitu bilja.html https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/43268-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja – 26. do 27. januara 2019.godine i 6. do 7. aprila 2019. na Biotehničkom fakultetu održano je stručno osposobljavanje lica za promet pesticida. Obuku je pohađalo 35 diplomiranih inženjera agronomije koji su dobili sertifikate, a samim tim i pravo na dobijanje legitimacije. https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/43268-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/35526-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja – u 2020. godini zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata.
5.2.5 Službene kontrole prometa pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	I 2017 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvršena revizija objekata za promet pesticida; – u 2018. usvojen plan službenih kontrola za promet pesticida u skladu sa smjernicama za izradu plana službenih kontrola; objavljeni mjesečni izvještaji o službenim kontrolama kao i godišnji izvještaj; – u 2019. usvojen plan službenih kontrola za promet pesticida u skladu sa smjernicama za izradu plana službenih kontrola; objavljeni mjesečni izvještaji o službenim kontrolama kao i godišnji izvještaj; – u 2020. usvojen plan službenih kontrola za promet pesticida u skladu sa smjernicama za izradu plana službenih kontrola; objavljeni mjesečni izvještaji o službenim kontrolama kao i godišnji izvještaj br. 04-309/20-1691;

5.2.6 Izrada uputstva distributerima pesticida za ličnu zaštitnu opremu	Uprava Ministarstvo rada i socijalnog staranja	II 2017	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - objavljen informativni materijal za ličnu zaštitnu opremu; http://www.ubh.gov.me/vijesti/169436/Licna-zastitna-oprema-obavezna-pri-rukovanju-sredstvima-za-zastitu-bilja.html https://www.youtube.com/watch?v=UPxf5jN7Ta0#action=share
5.3 SPECIJALISTIČKI KURS			
5.3.1 Ovlašćenje institucija za sprovođenje specijalističkog kursa	Uprava Ovlašćene institucije Subjekti	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - objavljen Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 28/16); - 02.03.2017. objavljen poziv korisnicima sredstava za zaštitu bilja da se prijave za obuku do kraja marta: http://www.ubh.gov.me/vijesti/169932/Poziv-korisnicima-sredstava-za-zastitu-bilja-da-se-prijave-za-obuku-do-kraja-marta.html - 13.04.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Podgorica: http://www.ubh.gov.me/vijesti/171366/U-Podgorici-odrzana-prva-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 27.04.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Ulcinj. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172041/U-Ulcinj-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 18.05.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Berane, Petnjica i Andrijevića. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172852/U-Beranama-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 19.10.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Bijelo Polje i Mojkovac. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/177545/U-Bijelom-Polju-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 26.10.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Nikšić. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu i Upravi za bezbjednost

			<p>hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji:</p> <p>http://www.ubh.gov.me/vijesti/177860/lzviestaj-U-Niksicu-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2018. i 2019. godini obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača se u kontinuitetu sprovodi. - do decembra 2019. obuku je uspješno završilo 555 korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača; - u 2020. godini zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata. Zbog nemogućnosti okupljanja u 2020. godini Uprava je organizovala edukativno kontrolne obilaske preko 300 gazdinstava.
5.3.2 Priprema materijala za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika i distributera pesticida	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripremljeni materijali za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika; - u 2018. pripremljen i distribuiran materijal za 353 korisnika sredstava za zaštitu bilja i 20 stručnih lica za distribuciju sredstava za zaštitu bilja; - u 2019. pripremljen i distribuiran materijal za 202 korisnika sredstava za zaštitu bilja i 35 stručnih lica za distribuciju sredstava za zaštitu bilja; - u 2020. godini zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama prijavljenih kandidata. Zbog nemogućnosti okupljanja u 2020. godini Uprava je organizovala edukativno kontrolne obilaske preko 300 gazdinstava i tom prilikom je proizvođačima uručivan i informativni materijal.
5.3.3 Kontrola ovlašćenih institucija za specijalistički kurs	Uprava	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrola će se vršiti u skladu sa Planom službenih kontrola koji je pripremljen za 2017. godinu; - 16.12.2018. vršena kontrola Biotehničkog fakulteta kao ovlašćene institucije za specijalistički kurs br. 320/18-0401-6460/2; - 07.04.2019. izvršena je kontrola Biotehničkog fakulteta kao ovlašćene institucije za specijalistički kurs br. 323/19-0314-4218/2; - u 2020. godini zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata.
5.3.4 Izrada baze podataka korisnika pesticida sa završenim	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2017 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrađena baza podataka korisnika pesticida sa završenim specijalističkim kursom; - 2018. redovno ažurirana baza podataka i objavljena na internet stranici Uprave:

specijalističkim kursom			http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri – 2019. redovno ažurirana baza podataka i objavljena na internet stranici Uprave: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri – 2020. redovno ažurirana baza podataka i objavljena na internet stranici Uprave: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri
5.4 UREĐAJI ZA UPOTREBU PESTICIDA			
5.4.1 Izrada pravilnika za uređaje za upotrebu pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	IV 2016	Realizovano: – pripremljen nacrt pravilnika; – od 30.09. - 4.10.2019.godine u Podgorici održana je ekspertska misija sa ciljem pružanja podrške i daljeg jačanja kapaciteta crnogorske administracije na polju održive upotrebe pesticida u skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida. Misija je održana u svrhu obuke službenika i drugih relevantnih aktera, u pogledu zahtjeva za opremu za primjenu sredstava za zaštitu bilja (atomizeri, rasprskivači, pokretne i polupokretne motorne prskalice), njenog pravilnog održavanja, postupaka kalibracije i sertifikacije opreme. – Rađeno je na izradi pravnog akta kojim će se regulisati registracija opreme za primjenu sredstava za zaštitu bilja, a novina u ovom aktu će biti obavezna registracija ove opreme. – Ekspertsku misiju vodio je Jernej Drofenik iz Uprave za sigurnost hrane, veterinarstvo i zaštitu bilja Slovenije. – Osim ove misije na istu temu održana je i radionica za širu javnost i druge zainteresovane subjekte. http://www.ubh.gov.me/vijesti/211178/Izviestaj-TAIEX-ekspertska-misija-za-primjenu-opreme-za-zastitu-bilja-odrzavanje-i-kalibraciju.html – U 2020. godini objavljen je: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pravilnik o uslovima u pogledu stručnog kadra, opreme i uređaja koja treba da ispunjavaju pravna lica za vršenje stručnih poslova za provjeru tehničke ispravnosti uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG 11/20); ○ Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida (Sl. list CG 17/20); ○ Generalne smjernice za monitoring atomizera (uređaja za upotrebu pesticida) Br: 03-309/20-8222 od: 15.12. 2020.godine;

<p>5.4.2 Analiza postojećeg stanja za uređaje za upotrebu pesticida</p>	<p>Uprava</p>	<p>I 2017</p>	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 29.09.2016.godine održan je sastanak Tehničke radne grupe radi usvajanja konačnih instrumenata za Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava; - prisutni predstavnici Zavoda za statistiku, Ministarstva i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove; - pokrenuta je inicijativa da se kod pitanja o poljoprivrednoj mehanizaciji, opremi i transporta na gazdinstvu doda oprema za primjenu sredstava za zaštitu bilja kao samostalna varijabla ili u sklopu atomizera; - Zavod za statistiku je sva pitanja za mehanizaciju uskladio sa EU regulativom, a pitanja o uređajima za upotrebu pesticida se tretiraju kao nacionalni zahtjev i uključena su u poglavlje E; - dogovoreno je da se u metodološkom dijelu izdvoji i doda šifra sa opisom atomizeri odnosno uređaji za primjenu pesticida; - Zavod za statistiku obrađuje podatke koji se odnose na mehanizaciju; - Zavod za statistiku je izradio zapisnik, pitanje, listu i metodološko uputstvo za pitanje 47. Poljoprivredna mehanizacija, oprema i transportna sredstva na gazdinstvu: http://monstat.org/userfiles/file/fss/Metodolo%C5%A1ko%20uputstvo-Istra%C5%BEivanje%20o%20strukturi%20poljoprivrednih%20gazdinstava.pdf - link na kojem možete preuzeti cjelokupnu metodologiju za Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava, 2016; - 2018. Zavod za statistiku je izvršio ispitivanje i čeka se validacija podataka o strukturi poljoprivrednih gazdinstava radi objavljivanja;
<p>5.4.3 Ovlašćenje institucija za testiranje uređaja za upotrebu pesticida</p>	<p>Uprava</p>	<p>IV 2017</p>	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - U Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida; - U skladu sa izvještajem o monitoringu uređaja za upotrebu pesticida jasno je navedeno da za upotrebu sredstava za zaštitu bilja mogu se koristiti samo uređaji koji garantuju sigurnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za ljude, životinje i životnu sredinu i koje prati sertifikat proizvođača i koja su u tehnički ispravnom stanju. Vlasnik uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja dužan je da uređaje drži u tehnički ispravnom stanju i da čuva tehničku dokumentaciju o uređaju (sertifikat proizvođača, prospekt, dokaz o izvršenoj popravci i sl.). Kontrola uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja podrazumijeva primjenu pravila o stavljanju na tržište uređaja za

			<p>primjenu pesticida kojima se obezbjeđuje ispunjavanje ekoloških zahtjeva, kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjili štetni učinci na zdravlje ljudi i na životnu sredinu koje uzrokuju neispravni uređaji i uspostavio sistem redovnog tehničkog pregleda uređaja koji su već u upotrebi. Potrebno sprovesti niz aktivnosti na nacionalnom nivou počev od nacionalne odluke o kategoriji uređaja koje treba testirati do samog načina ko i kako će sprovoditi kontrolu uređaja kao i preciziranja na koji način će se obezbijediti sprovođenje zahtjeva.</p> <p>Potrebno je izvršiti terenski obilazak registrovanih poljoprivrednih proizvođača i popis priključnih prskalica kao i provjeru njihovog rada, a po potrebi i obuku za testiranje priključnih prskalica.</p> <ul style="list-style-type: none"> - za 2019.godinu u Programu fitosanitarnih mjera u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida; - U 2020. godini objavljen je Pravilnik o uslovima u pogledu stručnog kadra, opreme i uređaja koja treba da ispunjavaju pravna lica za vršenje stručnih poslova za provjeru tehničke ispravnosti uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG 11/20);
5.5 UPOTREBA PESTICIDA I INTEGRALNA ZAŠTITA BILJA			
5.5.1 Izrada uputstva za integralnu zaštitu bilja po kulturama	Upava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2016. pripremljen Program integralne zaštita bilja vinove loze; - 2017. objavljen Program integralne zaštite vinove loze: http://www.ubh.gov.me/vijesti/182036/Program-integralne-zastite-vinove-loze.html - 2018. pripremljen Program integralne zaštita bilja jagode; - 2019. pripremljen Program integralne zaštita bilja maline; - 2020. pripremljen Program integralne zaštita bilja breskve i nektarine;
5.5.2 Izrada procedura i uputstava za upotrebu pesticida na javnim površinama	Uprava Davaoci usluga	III 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prilikom vršenja poslova suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja javnost se obavještava najmanje 48 sati prije tretiranja bilja i biljnih proizvoda o: <ul style="list-style-type: none"> - nazivu ili imenu korisnika pesticida; - datumu i predviđenom satu tretiranja; - podacima o mjestu tretiranja; - trgovačkom nazivu pesticida; - opasnostima. <p>Obavještenje se vrši putem medija radi pravovremenog informisanja javnosti i zainteresovanih lica/strana i pojedinaca u skladu sa</p>

			<p>Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida (Sl. list CG, br. 57/16) i Pravilnikom o pravilima dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 45/14).</p> <p>Ova aktivnost je važna kada se primjena pesticida vrši u blizini stambenih objekata, objekata za smještaj životinja, površinskih voda, javnih površina, parkova, dječjih igrališta, rekreacionih i sportskih terena, škola, vrtića, bolnica i drugih zdravstvenih ustanova i slično. Radi očuvanja zdravlja ljudi, životinja, bilja i zaštite životne sredine, pesticide primjivati u skladu sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rješenjem o registraciji ili dozvoli; - uputstvima, upozorenjima i obavještenjima na etiketi; - integralnom zaštitom bilja i ekološkom proizvodnjom. <p>Ovlašćeni davaoc usluga za vršenje javnih poslova suzbijanja štetnih organizama hemijskim metodama (tretiranjem pesticidima) prije početka tretiranja u obavezi je da pruži obavještenja na svojim web stranicama i da obavijesti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i da vodi i čuva evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja.</p> <p>Preporučuje se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da se javne površine prije tretiranja zagrade trakom ili mobilnom privremenom ogradom radi onemogućavanja ulaska ljudi; - na mjestima koja su uobičajena za prolazak ljudi potrebno je na traci ili ogradi postaviti tablu sa natpisom: Ne ulaziti! Tretirano sa sredstvima za zaštitu bilja! - natpis na traci ili ogradi treba da stoji do isteka radne karence; - ako radna karenca nije navedena na etiketi tretirano područje štiti se 12 sati od kraja tretiranja: <p>http://www.ubh.gov.me/vijesti/170420/Objava-informacija-o-primjeni-sredstava-za-zastitu-bilja.html</p> <ul style="list-style-type: none"> - prilikom vršenja poslova suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja Uprava redovno objavljuje za javnost sva pristigla obavještenja i na svojoj web stranici: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172075/OBAVJES_TENJE-Tretiranje-palmi.html
5.5.3 Izrada uputstva za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Ovlašćene institucije Udruženja poljoprivrednih proizvođača	IV 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađeno uputstvo odnosno informativni materijal za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida; http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/informativni_materijal/
5.5.4 Uspostavljanje	Uprava	IV 2018 i dalje	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p>

<p>sistema prognoziranja pojave štetnih organizama</p>	<p>Ovlašćene institucije</p>		<ul style="list-style-type: none"> - U sklopu uspostavljanja sistema prognoziranja pojave štetnih organizama za poljoprivredne proizvođače razvijena je Aplikacija za mobilne telefone Agrolijek v1.0 kao pomoć u identifikaciji štetnih organizama bilja koja je nastala je kao rezultat rada na projektu BIO-ICT Centar izvrsnosti u Crnoj Gori i u skladu sa Nacionalnim Planom za održivu upotrebu pesticida Mjera 5.5.4 Uspostavljanje sistema prognoziranja pojave štetnih organizama i realizacijom programa Fitosanitarnih mjera za 2018. godinu kroz podprogram Integralne zaštite bilja. - Aplikacija pomaže da se identifikuju uzroci bolesti bilja i namjenjena je svim poljoprivrednicima kojima je neophodno da u što kraćem roku ostvare kontakt sa stručnim licem kako bi utvrdili uzrok bolesti bilja i dobili savjet za suzbijanje štetnih organizama. - Poljoprivredni proizvođači bilja koji imaju mogućnosti pozvani su da preuzmu na svoje telefone aplikaciju Agrolijek. <div data-bbox="959 835 1292 1052" style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - Prvu aplikaciju za monitoring zdravlja bilja za mobilne telefone u Crnoj Gori razvili su profesori na Univerzitetu Crne Gore: Nedeljko Latinović (Biotehnički fakultet), Božidar Škrbić (Elektrotehnički fakultet) i Jelena Latinović (Biotehnički fakultet): https://play.google.com/store/apps/details?id=biocict.grapevine - U Programu fitosanitarnih mjera za 2019.godinu planiran je i realizovan Program 1 Komponenta 1.3 Izvještajno prognozni programi - nadzori nad štetnim organizmima;
<p>5.5.5 Izrada edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona</p>	<p>Uprava</p>	<p>II 2019 i dalje</p>	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Urađen nacrt edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona;
<p>5.6 UTICAJ UPOTREBE PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU</p>			
<p>5.6.1 Izrada uputstva o zaštiti voda pri upotrebi pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ministarstvo poljoprivrede</p>	<p>II 2017</p>	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađeno uputstvo o zaštiti voda pri upotrebi pesticida br. 32-2398/17-1 od 11.12.2017.godine; http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/

	Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije		
5.6.2 Prikupljanje podataka o zagađenjima izazvanih pesticidima	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije	IV 2017 i dalje	Realizovano: – u 2018.godini prilikom pripreme za implementaciju ustanovljena su izvjesna ograničenja za implementaciju te je u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.12 Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu. – u 2019. godini u Programu fitosanitarnih mjera u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja planirana je i realizovana Komponenta 2.12 Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu. Uzorkovano je zemljište, zemljište ispod palmi i voda u blizini tretiranih površina nakon tretiranja, kao i u blizini vodoizvorišta. Program je izrađen na osnovu analize rizika, a lokaliteti su određeni kao lokaliteti sa visokim nivoom prioriteta u skladu sa Sistemom rangiranja prioriteta, a svi uzeti uzorci su bili u skladu sa propisanim vrijednostima.
5.6.3 Uspostavljanje sistema za primjenu pravila u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2017	Realizovano: – u 2017.godini prilikom pripreme za implementaciju ustanovljena su izvjesna ograničenja za implementaciju te je u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.11 Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka: – u 2018.godini u cilju pravilnog zbrinjavanja ambalaže koja se nakon iskorišćenja pesticide tretira kao opasan otpad u toku obuka polaznici su obučeni da takvu ambalažu pretvaraju u bezopasan otpad i odlažu je u posebne kontejnere. Izvršena je nabavka prvih 100 kontejnera za obučene korisnike koji imaju proizvodne površine preko 1 ha. – u 2019.godini u cilju pravilnog zbrinjavanja ambalaže koja se nakon iskorišćenja pesticide tretira kao opasan otpad u toku obuka polaznici su obučeni da takvu ambalažu pretvaraju u bezopasan otpad i odlažu je u posebne kontejnere. Izvršena je nabavka 100 kontejnera za obučene korisnike.

			
<p>5.6.4 Izrada uputstva za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo poljoprivrede Pčelarske organizacije NVO za pčele</p>	<p>I 2018</p>	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2018. izrađeno je uputstvo za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida na osnovu brošure objavljene 2017. godine:
<p>5.6.5 Izrada uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Nacionalni parkovi</p>	<p>II 2018</p>	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objavljeno je Uputstvo o zaštiti pri likom upotrebe pesticida br. 320-2398/17-1: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/ – formirana radna grupa i urađen nacrt Uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida.

5.6.6	Izrada uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Fakultet za biologiju NVO za ptice	I 2019	Realizacija započeta/kontinuirano: – formirana radna grupa i urađen nacrt uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida;
5.7. UTICAJ PESTICIDA NA ZDRAVLJE LJUDI				
5.7.1	Izrada izvještaja o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida	Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje CETI	2016 i dalje	Realizovano: https://ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/
5.7.2	Izrada uputstva za zaštitu lica pri radu sa pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Ministarstvo rada i socijalnog staranja Biotehnički fakultet	I 2017	Realizovano: – pripremljen materijal; – Lična zaštitna oprema obavezna pri rukovanju sredstvima za zaštitu bilja: http://www.ubh.gov.me/vijesti/169436/Licna-zastitna-oprema-obavezna-pri-rukovanju-sredstvima-za-zastitu-bilja.html – prilikom obuka održanih 2018. i 2019. godini promovisani su i podjeljeni materijali:
5.7.3	Izrada predloga agrobudžeta	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2018 i dalje	Realizovano: – pripremljen i usvojen agrobudžet za 2019. godinu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2019. godinu kao podrška realizaciji ovog plana i specifičnih mjera utvrđenih planom; – pripremljen i usvojen agrobudžet za 2020. godinu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2020. godinu kao podrška realizaciji ovog plana i specifičnih mjera utvrđenih ovim planom;
5.8 PRIKUPLJANJE PODATAKA				
5.8.1	Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida	Uprava Zavod za statistiku	IV 2016	Realizovano: – 12. oktobar 2016. Zavodu za statistiku dostavljena evidencija o prometu sredstava za zaštitu bilja

(Uprava – Zavod za statistiku)			<p>koju su dostavili registrovani uvoznici i distributeri na veliko;</p> <ul style="list-style-type: none"> – obrada podataka u toku; – nakon obrade podataka i proračuna na nivou aktivne supstance izvršice se upoređivanje podataka sa podacima iz prethodne godine (pilot projekat). – u 2017, 2018, 2019. i 2020. vrši se kontinuirano dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida;
5.8.2 Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Zavod za statistiku - Eurostat)	Uprava Zavod za statistiku	IV 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena kao i uporedne analize: http://www.ubh.gov.me/vijesti/170103/Poziv-za-sve-uvoznike-i-distributere-za-obavezno-dostavljanje-podataka-iz-evidencije-o-prometu-SZB.html – u 2018. godini obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena i po prvi put poslata Eurostatu; – u 2019. godini obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena i poslata Eurostatu. – u 2020. godini obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena i poslata Eurostatu.
5.8.3 Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	I 2018	<p>Realizovano</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2018. godini na temu Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade vršeni su preliminarni razgovori o mogućnostima. Uprava treba zajedno sa izvorom podataka (distributeri) da razvije najpovoljniji elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida uzimajući najefikasnija rješenja koja su primjenile države članice, s obzirom da je prikupljanje podataka obaveza Uprave.
5.8.4 Predlog mjera za uspostavljanje elektronskog prikupljanja podataka	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	IV 2018	<p>Realizovano</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2018. godini na osnovu Analize o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida predložene su sljedeće mjere: <ul style="list-style-type: none"> ✓ razviti za Upravu najpovoljniji elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida; ✓ razmotriti najefikasnija rješenja koja su primjenile države članice; ✓ tražiti stručnu podršku preko TAIEX- a; ✓ obezbjediti finansijska sredstva za elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida; ✓ aktivno učešće Zavod za statistiku vezano za kvalitet i vrstu podataka i kompatibilnost elektronskih sistema; ✓ aktivno učešće distributera kao izvora podataka.
5.8.5 Statistička istraživanja o upotrebi pesticida	Uprava Zavod za statistiku	IV 2019	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2018. Zavodu za statistiku dostavljena informacija sa zahtjevom za uvrštavanje

			<p>statističkog istraživanja o upotrebi pesticida u planove istraživanja;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zavod za statistiku je planirao Istraživanje o upotrebi pesticida kroz Program Zvanične statistike 2019-2023;
5.9. OTPAD			
5.9.1 Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera	Uprava Fitosanitarna inspekcija	IV 2018	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2018.godini izvršena je Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom pesticida i kojom je utvrđeno da je trenutno stanje neodrživo i dat je predlog mjera; <ul style="list-style-type: none"> - u 2018. u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.11 Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka. - Nabavljeno je i dijeli se 100 kontejnera za poljoprivredna gazdinstva površine preko 1ha za korisnike sredstava za zaštitu bilja koji su završili obuku i posjeduju sertifikat i legitimaciju; <ul style="list-style-type: none"> - za 2019. godinu realizovana Komponenta - Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka; - za 2020. godinu realizovana je poziv NVO za „Upravljanje otpadom koji je nastao upotrebom sredstava za zaštitu bilja“

			https://ubh.gov.me/vijesti/220252/Javni-poziv-za-predlaganje-predstavnik-nevladinih-organizacija-u-komisiji-za-raspodjelu-sredstava-nevladinim-organizacijama-u-o.html https://portalniksic.me/drustvo-mladih-ekologa-niksica-podijelilo-je-kante-za-odlaganje-otpada-poljoprivrednim-proizvodjacima/
5.9.2 Izrada uputstva o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida	Uprava Agencija za zaštitu životne sredine	III 2017	Realizovano: – objavljen materijal: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/
5.10 INFORMISANJE JAVNOSTI			
5.10.1 Ažuriranje objava preko internet stranice	Uprava	III 2016 i dalje	Realizovano: – u kontinuitetu 2016, 2017, 2018, 2019 i 2020: http://www.ubh.gov.me/uprava
5.10.2 Objavljivanje podataka o trovanjima pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje	IV 2016 i dalje	Realizovano: – 7. 10. 2016. godine Ministarstvu zdravlja i Institutu za javno zdravlje dostavljen zahtjev za dostavljanje podataka o trovanju pesticidima; – Institut za javno zdravlje dostavio je informacije o broju trovanja pod šifrom T 60: Toksičko dejstvo pesticida: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2011.godine 2 otpusta; ✓ 2012.godine bez otpusta; ✓ 2013.godine 3 otpusta; ✓ 2014.godine 1 otpust; ✓ 2015.godine 2 otpusta; ✓ 2016.godine 9 otpusta; ✓ 2017.godine 2 otpusta; ✓ 2018.godine 5 otpusta; ✓ 2019.godine 2 otpusta; ✓ 2020.godine 2 otpusta. Vlada Crne Gore donijela je 28. marta 2019. godine Nacionalnu strategiju upravljanja hemikalijama 2019-2022, s Akcionim planom za period 2019-2022. godinu, kojom je definisana aktivnost uspostavljanja Centra za kontrolu trovanja. Nosilac aktivnosti je Ministarstvo zdravlja, a rok za uspostavljanje Centra je 2020. godina. Strategijom je predviđeno da Centar bude centralna tačka za prijem i objedinjavanje informacija o trovanjima i hemikalijama kao potencijalnim uzročnicima trovanja, koja bi medicinskom osoblju, ali i građanima bila na raspolaganju za relevantne informacije o reagovanju u slučaju trovanja, adekvatnom tretmanu i antidotima. U cilju racionalizacije troškova, ovaj Centar mogao bi da funkcioniše kao zasebna cjelina u sklopu Kliničkog centra Crne Gore (KCCG), ali bi se oslanjao na neposrednu saradnju i korišćenje više zdravstvenih ustanova. Centar treba da ima osoblje specijalizovano u oblasti urgentne medicine i/ili toksikologije obučeno za rad u ovakvom centru, potrebne baze podataka o adekvatnom tretmanu i antidotima, sredstva za reagovanje u slučaju trovanja, kao i da ima adekvatne komunikacione veze sa svim relevantnim

			<p>zdravstvenim ustanovama. Takođe, imajući u vidu da je Institut za javno zdravlje zadužen za vođenje evidencija i zdravstveno-statističkih podataka, potrebno je uspostaviti blisku saradnju budućeg Centra za kontrolu trovanja sa ovim institutom radi efikasne i detaljne razmjene podataka u vezi sa trovanjima. Pored toga, budući centar treba da ima komunikaciju sa AZPŽS, ali i UBHVFP, radi efikasne razmjene informacija o potencijalnim hemijskim agensima koji mogu uzrokovati trovanje (hemikalijama, biocidnim proizvodima i sredstvima za zaštitu bilja) na tržištu Crne Gore, kao i o preventivnim mjerama koje treba preduzeti radi spriječavanja trovanja. U cilju njegovog nesmetanog rada neophodno je nabaviti i instalirati tehničku opremu i organizovati adekvatne obuke za osoblje ovog centra. Takođe, preporučuje se korišćenje Uputstva za kontrolu trovanja koje je u okviru Internacionalnog programa za hemijsku bezbjednost izradila Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), kao i novi Aneks VIII CLP regulative u pogledu harmonizovanog pristupa prikupljanju informacija u vezi sa kontrolom trovanja, kojem Crna Gora kao buduća članica EU takođe treba da se prilagodi.</p>
5.10.3 Objava informacija o primjeni pesticida na javnim površinama	Uprava Davaoci usluga	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano: http://www.vet.uprava.gov.me/vijesti/167230/Obavjestenje-davaocima-usluga-koji-vrse-poslove-suzbijanja-i-iskorjenjivanja-stetnih-organizama.html http://www.ubh.gov.me/uprava</p>
5.10.4 Objava informacija o primjeni pesticida	Uprava Profesionalni korisnici	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano: – u kontinuitetu: http://www.ubh.gov.me/uprava</p>
5.10.5 Izrada Programa informisanja javnosti u oblasti pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2017 i dalje	<p>Realizovano: – u 2017. i 2018. izrađen Program informisanja javnosti u oblasti pesticida; – u 2019. kontinuirano se sprovodi Komunikaciona kampanja o održivoj upotrebi pesticida br. 320/19-0401-114/2 od 14.01.2020.;</p>
5.10.6 Obuke	Uprava	2016 i dalje	<p>Realizovano: – u kontinuitetu; http://www.ubh.gov.me/vijesti/184330/Izvjestaj-U-Golubovcima-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html – u 2020. godini zbog COVID19 situacije obuke i polaganja su odložene do stvaranja uslova za održavanje istih. Čim to prilike budu dozvoljavale nastaviće se sa obukama već prijavljenih kandidata.</p>

11. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2020.godinu¹ (Aktivnost 5.7.1):

Izvještaj se odnosi na realizaciju Programa monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2020. godinu ("Sl. list CG" br. 32/2020) i po programu je planirano 180 uzoraka. Zbog povećanog rizika povezano sa pojavom epidemije COVID19 Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove sprovodila je dodatne aktivnosti, zbog povećane proizvodnje i novo registrovanih primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u cilju zaštite zdravlje građana Crne Gore, osiguravanjem da se na tržištu nađu samo bezbjedni proizvodi. U Registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla u 2020. godini upisano je 519 novih subjekata što je 34,3% više nego u 2019. godini čime se povećao i rizik.

Kontrola se sprovodila u vanrednim okolnostima, tokom trajanja epidemije. Pored kontrole hrane iz domaće proizvodnje intenzivno se kontrolisala hrana i iz uvoza, kroz mehanizme monitoringa bezbjednosti hrane. Redovnim kontrolama ove godine, uočeni su rizici od nedozvoljenog prisustva rezidua pesticida u povrću proizvedenom kod pojedinih proizvođača u Crnoj Gori. Uočeno je da jedan broj proizvođača nema dovoljan nivo svijesti o važnosti adekvatne upotrebe pesticida i posljedicama koje mogu imati, jer su prema propisima odgovorni za bezbjednost svojih proizvoda i obavezni da sprovedu samokontrolu i dokaze o sledljivosti hrane.

Stoga su, u susret pojačanom plasmanu roda organizovni sastanci sa kompanijama koje se bave otkupom voća i povrća. Cilj je bio da se osigura sistem samokontrole i da na tržište, bilo domaće ili inostrano, bude ponuđeno bezbjedno voće i povrće.

Kroz intenzivne kontrole inspektora i ovlašćenih lica Uprave vršeno je uzorkovanje radi dobijanja laboratorijskih analiza proizvoda na preko 300 gazdinstavima. Ova dodatna kontrola je finansirana je sredstvima iz budžeta Uprave i Ministarstva.

Uzeto je ukupno **467 uzoraka**:

- **301 uzoraka je bez ostataka pesticida:** grožđe 1, blitva 11, praziluk 4, kupus 35, raštan 6, jagoda 5, zelena salata 17, crni luk 3, bijeli luk 2, krastavac 25, peršun 3, spanać 6, rukola 2, tikvica 12, krompir 40, maslinovo ulje 3, ajvar 2, trešnja 6, boranija 13, kelj 3, karfiol 3, višnja 1, paprika 12, breskva 2, paradajz 4, dinja 2, borovnica 1, patldižan 5, kruška 2, malina 6, lubenica 3, šampinjoni 2, bukovača 1, pršuta 3, juneća jetra 1, goveđa jetra 5, mandarina 3, začinsko bilje 1, ostali proizvodi 45;
- **166 uzoraka sa ostacima jedne ili više aktivnih supstanci od čega:**
 - ✓ 125 uzoraka sa aktivnim supstancama **ispod maksimalno dozvoljenih količina:** grožđe 4, blitva 22, kupus 3, jagoda 15, raštan 4, zelena salata 24, crni luk 3, krastavac 5, tikvica 1, krompir 2, trešnja 4, boranija 2, peršun 3, kelj 1, višnja 1, rukola 4, nana 1, paprika 5, breskva 2, paradajz 6, dinja 1, začinsko bilje 1, malina 8, mandarina 2, ostali proizvodi 1.
 - ✓ 41 uzoraka sa ostacima aktivnih supstanci **iznad maksimalno dozvoljenih količina:** boranija 2, bosiljak 1, blitva 11, raštan 2, jagoda 1, zelena salata 16, crni luk 1, krastavac 4, peršun 1, rukola 2.

Uzorci porijeklom iz Crne Gore uzeti na nivou primarne proizvodnje, ispitivani su prije stavljanja u promet. Proizvodi u kojima je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida iznad propisanih vrijednosti

u toku proizvodnje naložena je mjera zabrane berbe i naloženo je ponovno uzorkovanje radi provjere usaglašenosti sa propisanim vrijednostima.

Nad uzorcima uzetim iz unutrašnjeg prometa u kojima su utvrđena prekoračenja MRL preduzete su sve propisane mjere (zabrana berbe, zabrana stavljanja u promet i uništavanje).

U 2020. godini osim uzoraka koji su obuhvaćeni programom monitoringa, na prisustvo pesticida analizirana su još 3072 uzorka, i to:

- 933 uzoraka voća;
- 1505 uzorak povrća;
- 68 uzoraka žita i proizvoda od žita;
- 134 uzoraka mesa i proizvoda od mesa, ribe i ribljih proizvoda;
- 22 uzorka stočne hrane;
- 99 uzoraka mlijeka i mliječnih proizvoda;
- 27 uzoraka dječje hrane;
- i 284 uzoraka ostalih proizvoda.

U uzorcima životinjskog porijekla nije utvrđeno prisustvo pesticida.

U 1624 uzorka nijesu pronađene rezidue pesticida.

U 1448 uzoraka je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida, a od čega u 1316 uzoraka rezidue pesticida su bile ispod maksimalno dozvoljene količine dok je u 132 uzoraka utvrđeno prisustvo rezidua pesticida iznad maksimalno dozvoljene količine.

Tabela: Hrana u kojoj je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida

	VRSTA HRANE	PRONAĐENA AKTIVNA SUPSTANCA	PRONAĐENA KOLIČINA AKTIVNE SUPSTANCE (mg/kg)	DOZVOLJENA MRL (mg/kg)	ZEMLJA PORIJEKLA HRANE
1.	blitva	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i>	0.07±0.02 0.19±0.06	15 0.01	/
2.	raštan	<i>acetamiprid</i> <i>famoxadone</i>	0.12±0.04 0.7±0.2	0.01 0.01	Crna Gora
3.	blitva	<i>chlorothalonil</i>	0.08±0.02	0.01	Crna Gora
4.	zelena salata	<i>chlorothalonil</i>	3.2±0.9	0.01	Crna Gora
5.	mladi luk	<i>cypermethrin</i>	0.10±0.03	0.05	Crna Gora
6.	jagoda	<i>cyprodinil</i> <i>metalaxyl</i>	0.20±0.06 0.08±0.02	5 0.6	Crna Gora
7.	jagoda	<i>boscalid</i> <i>dimethomorph</i>	0.022±0.007 0.025±0.007	6 0.7	Crna Gora
8.	jagoda	<i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i> <i>boscalid</i>	0.11±0.03 0.11±0.03 0.015±0.005	5 4 6	Crna Gora
9.	jagoda	<i>acetamiprid</i>	0.016±0.005	0.5	Crna Gora
10.	jagoda	<i>boscalid</i> <i>metalaxyl</i>	0.05±0.02 0.015±0.005	6 0.6	Crna Gora
11.	jagoda	<i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i> <i>pyrimethanil</i>	0.031±0.009 0.04±0.01 0.14±0.05	5 4 5	Crna Gora
12.	jagoda	<i>aldicarb</i> <i>boscalid</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.018±0.006 0.21±0.06 0.06±0.02 0.020±0.006	0.02 6 0.3 1.5	Crna Gora
13.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i>	0.07±0.02 0.91±0.27mg/kg	15 0.01	Crna Gora
14.	rukola	<i>propamocarb</i>	0.14±0.04	30	Crna Gora
15.	blitva	<i>boscalid</i> <i>methoxyfenozide</i> <i>omethoate</i>	0.022±0.007 0.012±0.004 0.010±0.003	30 4 0.01	Crna Gora

16.	rukola	<i>methoxyfenozide</i> <i>thiamethoxam</i>	0.016±0.005 0.010±0.003	4 0.01	Crna Gora
17.	spanać	<i>clothianidin</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
18.	blitva	<i>oxamyl</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
19.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>imidacloprid</i> <i>propamocarb</i> <i>pyraclostrobin</i> <i>chlorothalonil</i> <i>famoxadone</i>	0.23±0.07 0.28±0.09 1.2±0.4 0.015±0.005 0.45±0.14 0.21±0.07	50 2 40 2 0.01 0.01	Crna Gora
20.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i>	0.018±0.006 0.18±0.06 0.07±0.02	50 15 40	Crna Gora
21.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i> <i>spiroxamine</i> <i>tebuconazole</i> <i>famoxadone</i>	0.04±0.01 0.12±0.04 0.05±0.02 0.07±0.02 0.024±0.008 0.12±0.04	50 15 40 0.01 0.5 0.01	Crna Gora
22.	zelena salata	<i>cyprodinil</i>	0.012±0.004	15	Crna Gora
23.	blitva	<i>dimethomorph</i> <i>kresoxim-methyl</i>	0.22±0.004±0.01	4 0.01	Crna Gora
24.	blitva	<i>dimethomorph</i> <i>kresoxim-methy</i>	0.05±0.02 0.010±0.003	4 0.01	Crna Gora
25.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>pendimethalin</i>	0.07±0.02 0.020±0.006	1.5 4	Crna Gora
26.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>pendimethalin</i>	0.05±0.020 04±0.01	1.5 4	Crna Gora
27.	salata	<i>cyprodinil</i> <i>dimethomorph</i> <i>imidacloprid</i>	0.020±0.005 0.25±0.08 0.038±0.009	15 15 2	Crna Gora
28.	jagoda	<i>azoxystrobin</i> <i>cyprodinil</i> <i>difenoconazole</i> <i>fludioxonil</i> <i>metalaxyl</i> <i>penconazole</i>	0.05±0.01 0.16±0.05 0.031±0.009 0.14±0.04 0.15±0.04 0.020±0.006	10 5 2 4 0.6 0.3	Crna Gora
29.	kupus	<i>azinphos-ethyl</i>	0.014±0.004	0.02	Crna Gora
30.	salata	<i>famoxadone</i>	0.030±0.009	0.01	Crna Gora
31.	blitva	<i>famoxadone</i> <i>imidacloprid</i>	0.31±0.09 0.04±0.01	0.01 0.05	Crna Gora
32.	blitva	<i>imidacloprid</i>	0.14±0.04	0.05	Crna Gora
33.	jagoda	<i>boscalid</i>	0.027±0.009	6	Crna Gora
34.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.012±0.004	50	Crna Gora
35.	jagoda	<i>famoxadone</i>	0.035±0.011	0.01	Crna Gora
36.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>boscalid</i> <i>famoxadone</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.017±0.005 0.30±0.09 0.18±0.05 0.012±0.003	1.5 50 0.01 2	Crna Gora
37.	blitva	<i>chlorothalonil</i> <i>famoxadone</i>	4.2±1.3 0.75±0.22	0.01 0.01	Crna Gora
38.	jagoda	<i>boscalid</i> <i>chlorpyrifos</i>	0.07±0.02 0.017±0.005	6 0.3	Crna Gora
39.	zelena salata	<i>chlorothalonil</i>	5.2±1.6	0.1	Crna Gora
40.	domaći malidžano	<i>boscalid</i>	0.017		Srbija
41.	srebrni luk	<i>boscalid</i>	0.017		Slovenija
42.	raštan	<i>famoxadone</i>	0.04±0.01	0.01	Crna Gora
43.	jagoda	<i>boscalid</i>	0.017±0.005	6	Crna Gora
44.	blitva	<i>boscalid</i> <i>clothianidin</i> <i>dimethomorph</i> <i>metalaxyl</i> <i>pyraclostrobin</i> <i>thiamethoxam</i>	1.9±0.60 0.10±0.003 0.025±0.008 0.015±0.005 0.15±0.05 0.05±0.02	30 0.01 4 1.5 1.5 0.01	Crna Gora
45.	blitva	<i>boscalid</i>	0.014±0.004	30	Crna Gora
46.	blitva	<i>cypermethrin</i>	0.05±0.02	0.7	Crna Gora
47.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>famoxadone</i>	0.015±0.005 0.010±0.003	50 0.01	Crna Gora

48.	boranija	<i>bifenthrin</i> <i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003 0.11±0.03	0.01 0.01	Crna Gora
49.	krastavac	<i>boscalid</i>	0.016±0.005	4	Crna Gora
50.	trešnja	<i>pyrimethanil</i> <i>thiamethoxam</i>	0.019±0.006 0.10±0.03	4 0.6	Crna Gora
51.	blitva	<i>boscalid</i>	0.019±0.006	30	Crna Gora
52.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>formetanate</i>	0.012±0.004 0.010±0.003	15 0.01	Crna Gora
53.	jagoda	<i>boscalid</i>	0.05±0.02	6	Crna Gora
54.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.11±0.031 2±0.4 0.04±0.01	15 0.01 40	Crna Gora
55.	višnja	<i>acetamiprid</i> <i>boscalid</i>	0.010±0.003 0.020±0.006/	1.5 4	Crna Gora
56.	jagoda	<i>cyprodinil</i> <i>dimethomorph</i> <i>fludioxonil</i>	0.22±0.06 0.06±0.02 0.21±0.06	5 0.7 4	Crna Gora
57.	trešnja	<i>cyprodinil</i>	0.010±0.003	2	Crna Gora
58.	jagoda	<i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.022±0.006 0.04±0.010 0.10±0.003 0.06±0.02	6 5 0.01 4	Crna Gora
59.	crni luk (mladi)	<i>azoxystrobin</i>	0.05±0.01	10	Crna Gora
60.	krastavac	<i>oxamyl</i>	0.05±0.02	0.01	Crna Gora
61.	krastavac	<i>acetamiprid</i> <i>dimethomorph</i>	0.08±0.02 0.020±0.006	0.3 0.5	Crna Gora
62.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>boscalid</i> <i>dimethomorph</i> <i>pendimethalin</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.09±0.030 33±0.09 0.09±0.030 0.14±0.004 0.04±0.01	1.5 50 15 4 2	Crna Gora
63.	kupus	<i>thiamethoxam</i>	0.016±0.005	0.02	Crna Gora
64.	kupus	<i>acetamiprid</i>	0.018±0.005	0.4	Crna Gora
65.	crni luk (mladi)	<i>chlorothalonil</i> <i>dimethomorph</i> <i>thiamethoxam</i>	0.010±0.003 0.010±0.003 0.010±0.003	10 9 0.01	Crna Gora
66.	blitva	<i>chlorpyrifos</i> <i>cypermethrin</i> <i>spinosad</i>	0.31±0.09 0.07±0.02 2.1±0.6	0.01 0.7 15	Crna Gora
67.	peršun	<i>chlorothalonil</i> <i>difenoconazole</i>	0.5±0.2 0.12±0.04	5 10	Crna Gora
68.	krastavac	<i>metalaxyl</i> <i>thiamethoxam</i>	0.05±0.01 0.05±0.01	0.5 0.5	Crna Gora
69.	rukola	<i>boscalid</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.019±0.006 0.04±0.01 0.030±0.009	50 0.01 20	Crna Gora
70.	zelena salata	<i>cyprodinil</i>	0.03±0.01	15	Crna Gora
71.	nana	<i>boscalid</i> <i>cypermethrin</i>	0.011±0.003 0.24±0.07	50 2	Crna Gora
72.	bosiljak	<i>acetamiprid</i> <i>azoxystrobin</i> <i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i> <i>indoxacarb</i> <i>propamocarb</i>	0.04±0.01 1.1±0.3 0.018±0.006 0.4±0.1 0.13±0.04 0.04±0.01 0.010±0.003	3 70 40 0.02 20 15 30	Crna Gora
73.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.014±0.004	50	Crna Gora
74.	kelj	<i>acetamiprid</i>	0.18±0.06	1.5	Crna Gora
75.	blitva	<i>boscalid</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.25±0.08 0.028±0.009	30 1.5	Crna Gora
76.	jagoda	<i>boscalid</i>	0.024±0.008	6	Crna Gora
77.	tikvice	<i>acetamiprid</i> <i>metalaxyl</i>	0.013±0.004 0.010±0.003	0.3 0.01	Crna Gora
78.	tikvice	<i>acetamiprid</i>	0.011±0.003	0.3	Crna Gora
79.	krompir	<i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
80.	krompir	<i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
81.	breskva	<i>cyprodinil</i>	0.020±0.006	2	Crna Gora

82.	zelena salata	<i>permethrin</i>	0.04±0.01	0.05	Crna Gora
83.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i>	0.04±0.01 0.026±0.008	15 0.01	Crna Gora
84.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.18±0.05 0.7±0.2 0.07±0.02	15 0.01 40	Crna Gora
85.	blitva	<i>boscalid</i>	0.03±0.01	30	Crna Gora
86.	tikvica	<i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
87.	krastavac	<i>metalaxyl</i>	0.013±0.004	0.5	Crna Gora
88.	krastavac	<i>chlorpyrifos</i>	0.08±0.02	0.01	Crna Gora
89.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.04±0.01	50	Crna Gora
90.	raštan	<i>cypermethrin</i>	0.22±0.07	0.7	Crna Gora
91.	blitva	<i>boscalid</i>	0.013±0.004	30	Crna Gora
92.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i>	0.03±0.01 0.03±0.01	15 0.01	Crna Gora
93.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>imidacloprid</i>	0.12±0.05 0.015±0.005	15 2	Crna Gora
94.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>formetanate</i> <i>quinoxifen</i>	0.08±0.02 0.7±0.2 0.04±0.01 0.08±0.02	15 0.01 0.01 0.02	Crna Gora
95.	trešnja	<i>boscalid</i> <i>clothianidin</i> <i>thiamethoxam</i>	0.010±0.003 0.020±0.006 0.29±0.09/	4 0.03 0.6	Crna Gora
96.	blitva	<i>boscalid</i> <i>formetanate</i> <i>metalaxyl</i>	0.017±0.005 0.010±0.003 0.09±0.03	30 0.01 1.5	Crna Gora
97.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.015±0.005 0.22±0.07 0.16±0.05 0.13±0.04	50 15 0.01 40	Crna Gora
98.	paradajz	<i>acetamiprid</i> <i>dimethomorph</i>	0.03±0.01 0.020±0.006	0.05 1	Crna Gora
99.	blitva	<i>boscalid</i> <i>thiamethoxam</i>	0.023±0.007 0.010±0.003	30 0.01	Crna Gora
100.	blitva	<i>difenoconazole</i>	0.07±0.02	4	Crna Gora
101.	blitva	<i>boscalid</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>pyrimethanil</i>	0.027±0.009 0.010±0.003 0.010±0.003	30 0.01 0.01	Crna Gora
102.	blitva	<i>boscalid</i>	0.020±0.006	30	Crna Gora
103.	blitva	<i>chlorpyrifos</i> <i>cypermethrin</i>	0.31±0.09 0.10±0.03	0.01 0.7	Crna Gora
104.	trešnja	<i>acetamiprid</i> <i>tebuconazole</i>	0.019±0.006 0.015±0.005	1.5 1	Crna Gora
105.	paradajz	<i>boscalid</i>	0.07±0.02	3	Crna Gora
106.	paradajz	<i>famoxadone</i>	0.03±0.01	2	Crna Gora
107.	paprika	<i>dimethomorph</i>	0.020±0.006	1	Crna Gora
108.	dinja	<i>dimethomorph</i>	0.04±0.01	0.5	Crna Gora
109.	peršun	<i>chlorpyrifos</i> <i>pirimiphos-methyl</i>	0.010±0.003 0.08±0.02/	0.02 0.02	Crna Gora
110.	začinsko bilje (korijander, nana, bosio, peršun, rukola, ruzmarin, vlašac, mirodija)	<i>boscalid</i>	0.013±0.004	50	Crna Gora
111.	paradajz	<i>dimethomorph</i>	0.021±0.006	1	Crna Gora
112.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.016±0.005	50	Crna Gora
113.	paradajz	<i>chlorothalonil</i> <i>propamocarb</i>	0.20±0.06 0.22±0.06	6 4	Crna Gora
114.	blitva	<i>boscalid</i> <i>cypermethrin</i> <i>metalaxyl</i> <i>pirimiphos-methyl</i>	0.04±0.01 0.7±0.2 0.032±0.009 0.010±0.003	30 0.7 1.5 0.01	Crna Gora
115.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>boscalid</i> <i>pendimethalin</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.13±0.04 0.7±0.2 0.06±0.02 0.08±0.02	1.5 50 4 2	Crna Gora
116.	blitva	<i>clothianidin</i> <i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i>	0.010±0.003 0.14±0.04	0.01 15 20	Crna Gora

		<i>formetanate thiamethoxam</i>	0.16±0.05 0.010±0.003 0.010±0.003	0.01 0.01	
117.	paprika	<i>azoxystrobin</i>	0.07±0.02	3	Crna Gora
118.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.016±0.005	50	Crna Gora
119.	peršun	<i>methoxyfenozide</i> <i>pendimethalin</i> <i>pyrimethanil</i>	0.07±0.02 0.11±0.03 0.025±0.007	4 2 20	Crna Gora
120.	paprika	<i>dimethomorph</i>	0.012±0.004	1	Crna Gora
121.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>kresoxim-methyl</i>	0.04±0.01 0.010±0.003	50 0.01	Crna Gora
122.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>pendimethalin</i>	0.05±0.01 0.04±0.01	50 4	Crna Gora
123.	boranija	<i>boscalid</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>parathion-methyl</i>	0.015±0.005 0.05±0.02 0.010±0.003	5 0.01 0.01	Crna Gora
124.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>kresoxim-methyl</i> <i>thiamethoxam</i>	0.24±0.07 0.010±0.003 0.06±0.02	50 0.01 5	Crna Gora
125.	blitva	<i>boscalid</i>	0.025±0.008	30	Crna Gora
126.	krastavac	<i>chlorpyrifos</i>	0.06±0.02	0.01	Crna Gora
127.	raštan	<i>boscalid</i> <i>methoxyfenozid</i>	0.018±0.005 0.016±0.004	0.9 4	Crna Gora
128.	blitva	<i>propamocarb</i>	0.06±0.02	30	Crna Gora
129.	breskva	<i>prochloraz</i>	0.010±0.003	0.05	Crna Gora
130.	raštan	<i>cypermethrin</i> <i>tebuconazole</i>	0.24±0.07 0.012±0.003	0.7 0.02	Crna Gora
131.	blitva	<i>cypermethrin</i>	0.6±0.2	0.7	Crna Gora
132.	zelena salata	<i>boscalid</i>	0.15±0.05	50	Crna Gora
133.	raštan	<i>diflubenzuron</i> <i>indoxacarb</i> <i>pendimethalin</i>	0.023±0.007 0.4±0.1 0.04±0.01	0.05 1 0.05	Crna Gora
134.	boranija	<i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
135.	boranija	<i>metalaxyl</i>	0.017±0.005	0.02	Crna Gora
136.	paprika	<i>difenoconazole</i>	0.06±0.02	0.9	Crna Gora
137.	blitva	<i>thiamethoxam</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
138.	blitva	<i>acetamiprid</i>	0.4±0.1	3	Crna Gora
139.	krastavac	<i>metalaxyl</i>	0.04±0.01	0.5	Crna Gora
140.	krastavac	<i>chlorpyrifos</i>	0.06±0.02	0.01	Crna Gora
141.	maline	<i>trifloxystrobin</i>	0.015±0.005	3	Crna Gora
142.	maline	<i>azoxystrobin</i> <i>pyrimethanil</i> <i>trifloxystrobin</i>	0.011±0.003 0.04±0.01 0.03±0.01	5 15 3	Crna Gora
143.	maline	<i>pyrimethanil</i>	0.17±0.05	15	Crna Gora
144.	maline	<i>azoxystrobin</i> <i>boscalid</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.024±0.007 0.24±0.07 0.013±0.004	5 10 3	Crna Gora
145.	maline	<i>azoxystrobin</i>	0.018±0.005	5	Crna Gora
146.	maline	<i>boscalid</i>	0.04±0.01	10	Crna Gora
147.	maline	<i>azoxystrobin</i> <i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i>	0.08±0.02 0.026±0.008 0.10±0.03	5 10 3	Crna Gora
148.	grožđe kardinal	<i>metalaxyl</i> <i>pyrimethanil</i>	0.011±0.003 0.15±0.05	2 5	Crna Gora
149.	paradajz	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.08±0.02 0.024±0.007 0.09±0.03	1.5 2 3	Crna Gora
150.	paprika	<i>acetamiprid</i> <i>azoxystrobin</i>	0.04±0.01 0.08±0.02	0.3 3	Crna Gora
151.	zelena salata	<i>acetamiprid</i> <i>famoxadone</i>	0.026±0.008 0.06±0.02	1.5 0.01	Crna Gora
152.	grožđe kardinal	<i>pyrimethanil</i>	0.18±0.05	5	Crna Gora
153.	maline	<i>boscalid</i>	0.020±0.006	10	Crna Gora
154.	grožđe	<i>carbendazim and benomyl</i> <i>pyrimethanil</i>	0.014±0.005 0.11±0.03	0.3 5	Crna Gora

155.	grožđe	<i>carbendazim and benomyl</i> <i>tebufenozide</i>	0.025±0.007 0.030±0.009	0.3 4	Crna Gora
156.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i>	0.21±0.05 0.07±0.02 0.28±0.08	15 0.01 40	Crna Gora
157.	rukola	<i>acetamiprid</i> <i>dimethomorph</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>triadimenol</i>	0.030±0.009 0.06±0.02 0.010±0.003 0.010±0.003	3 10 0.01 0.01	Crna Gora
158.	blitva	<i>boscalid</i> <i>cyprodinil</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>clothianidin</i> <i>fludioxonil</i> <i>indoxacarb</i> <i>pyraclostrobin</i> <i>thiamethoxam</i>	1.8±0.5 0.08±0.02 0.010±0.003 0.06±0.02 0.06±0.02 0.6±0.2 0.20±0.06 0.010±0.003	30 15 0.01 0.01 20 1 2 0.01	Crna Gora
159.	mandarina	<i>chlorpyrifos</i>	0.06±0.02	1.5	Crna Gora
160.	mandarina	<i>carbendazim</i> <i>chlorpyrifos</i> <i>cypermethrin</i>	0.024±0.007 0.10±0.03 0.04±0.01	0.7 1.5 2	Crna Gora
161.	zelena salata	<i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i> <i>kresoxim-methyl</i> <i>pyrimethalin</i>	0.8±0.2 0.7±0.2 0.010±0.003 0.010±0.003	15 40 0.01 20	Crna Gora
162.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>dimethomorph</i> <i>propamocarb</i> <i>pyraclostrobin</i>	0.05±0.02 0.06±0.02 0.05±0.02 0.020±0.006	50 15 40 2	Crna Gora
163.	blitva	<i>metalaxyl</i> <i>pirimiphos-methyl</i>	0.18±0.05 0.04±0.01	1.5 0.01	Crna Gora
164.	zelena salata	<i>boscalid</i> <i>cypermethrin</i> <i>cyprodinil</i> <i>famoxadone</i> <i>fludioxonil</i> <i>pyraclostrobin</i>	1.2±0.4 1.5±0.5 2.5±0.7 1.6±0.5 1.5±0.4 0.14±0.06	50 2 15 0.01 20 2	Crna Gora
165.	rukola	<i>chlorpyrifos</i> <i>cyprodinil</i> <i>fludioxonil</i> <i>thiacloprid</i>	0.03±0.01 0.06±0.02 0.16±0.05 0.05±0.02	0.01 15 20 2	Crna Gora
166.	rukola	<i>chlorpyrifos</i>	0.010±0.003	0.01	Crna Gora

Tabela: Pregled ostataka pesticida po aktivnim supstancama pronađenim u proizvodima

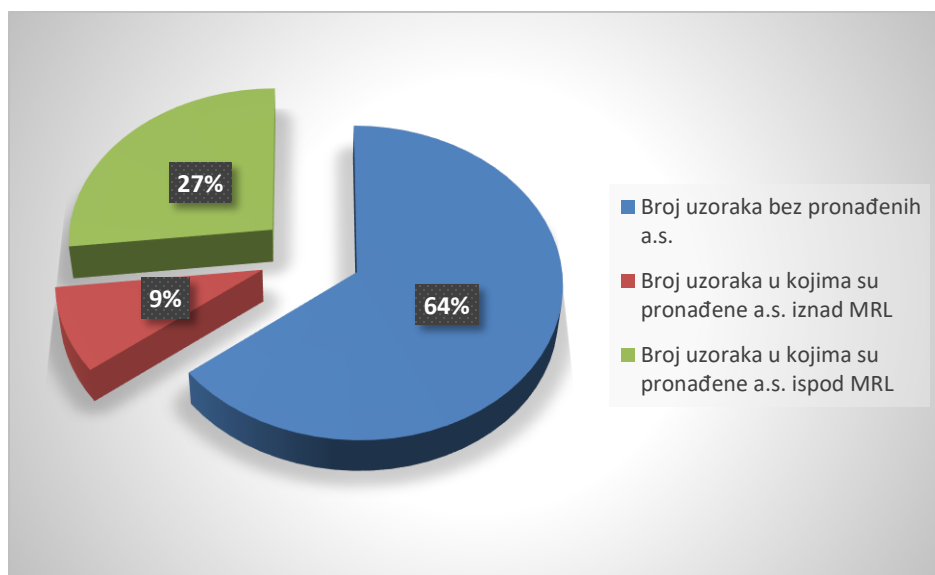
br.	vrsta hrane	pronađene aktivne supstance					
1.	blitva	cyprodinil		famoxadone			
2.	raštan	acetamiprid		famoxadone			
3.	blitva	chlorothalonil					
4.	zelena salata	chlorothalonil					
5.	luk	cypermethrin					
6.	jagoda	cyprodinil		metalaxyl			
7.	jagoda	boscalid		dimethomorph			
8.	jagoda	cyprodinil	fludioxonil	boscalid			
9.	jagoda	acetamiprid					
10.	jagoda	boscalid		metalaxyl			
11.	jagoda	cyprodinil	fludioxonil	pyrimethalin			
12.	jagoda	aldicarb	boscalid	chlorpyrifos	pyraclostrobin		
13.	zelena salata	cyprodinil		famoxadone			
14.	rukola	propamocarb					
15.	blitva	boscalid	methoxyfenozide	omethoate			
16.	rukola	methoxyfenozide		thiamethoxam			
17.	spanać	clothianidin					
18.	blitva	oxamyl					
19.	zelena salata	boscalid	imidacloprid	propamocarb	pyraclostrobin	chlorothalonil	famoxadone

20.	zelena salata	boscalid	cyprodinil	fludioxonil				
21.	zelena salata	boscalid	cyprodinil	fludioxonil	spiroxamine	tebuconazole	famoxadone	
22.	zelena salata	cyprodinil						
23.	blitva	dimetomorph		kresoxim-methyl				
24.	blitva	dimetomorph		kresoxim-methyl				
25.	zelena salata	acetamiprid		pendimethalin				
26.	zelena salata	acetamiprid		pendimethalin				
27.	zelena salata	cyprodinil		dimetomorph		imidacloprid		
28.	jagoda	azoxystrobin	cyprodinil	difenoconazole	fludioxonil	metalaxyl	penconazole	
29.	kupus	azinphos-ethyl						
30.	salata	famoxadone						
31.	blitva	famoxadone			imidacloprid			
32.	blitva	imidacloprid						
33.	jagoda	boscalid						
34.	zelena salata	boscalid						
35.	jagoda	famoxadone						
36.	zelena salata	acetamiprid	boscalid		famoxadone		pyraclostrobin	
37.	blitva	chlorothalonil			famoxadone			
38.	jagoda	boscalid			chlorpyrifos			
39.	zelena salata	chlorothalonil						
40.	maline	azoxystrobin			pyraclostrobin			
41.	luk	boscalid						
42.	raštan	famoxadone						
43.	jagoda	boscalid						
44.	blitva	boscalid	clothianidin	dimetomorph	metalaxyl	pyraclostrobin	thiametoxam	
45.	blitva	boscalid						
46.	blitva	cypermethrin						
47.	zelena salata	boscalid			famoxadone			
48.	boranija	bifenthrin			chlorpyrifos			
49.	krastavac	boscalid						
50.	trešnja	pyrimethanil			thiametoxam			
51.	blitva	boscalid						
52.	zelena salata	cyprodinil			formetanate			
53.	jagoda	boscalid						
54.	zelena salata	cyprodinil		famoxadone		fludioxonil		
55.	višnja	boscalid				acetamiprid		
56.	jagoda	cyprodinil		dimetomorph		fludioxonil		
57.	trešnja	cyprodinil						
58.	jagoda	boscalid	cyprodinil		famoxadone		fludioxonil	
59.	crni luk	azoxystrobin						
60.	krastavac	oxamil						
61.	krastavac	acetamiprid			dimetomorph			
62.	zelena salata	acetamiprid	boscalid	dimetomorph	pendimethalin	pyraclostrobin		
63.	kupus	thiametoxam						
64.	kupus	acetamiprid						
65.	crni luk	chlorothalonil		dimetomorph		thiametoxam		
66.	blitva	chlorpyrifos		cypermethrin		spinosad		
67.	peršun	chlorothalonil			difenoconazole			
68.	krastavac	metalaxyl			thiametoxam			
69.	rukola	boscalid	famoxadone		fludioxonil			
70.	zelena salata	cyprodinil						
71.	nana	boscalid			cypermethrin			
72.	bosiljak	acetamiprid	azoxystrobin	cyprodinil	famoxadone	fludioxonil	indoxicarb	propamocarb
73.	zelena salata	boscalid						
74.	kelj	acetamiprid						
75.	blitva	boscalid			pyraclostrobin			
76.	jagoda	boscalid						
77.	tikvica	acetamiprid			metalaxyl			
78.	tikvica	acetamiprid						
79.	krompir	chlorpyrifos						
80.	krompir	chlorpyrifos						
81.	breskva	cyprodinil						

82.	zelena salata	permethrin			
83.	zelena salata	cyprodinil		famoxadone	
84.	zelena salata	cyprodinil	famoxadone		fludioxonil
85.	blitva	boscalid			
86.	tikvica	chlorpyrifos			
87.	krastavac	metalaxyl			
88.	krastavac	chlorpyrifos			
89.	zelena salata	boscalid			
90.	raštan	cypermethrin			
91.	blitva	boscalid			
92.	zelena salata	cyprodinil		famoxadone	
93.	zelena salata	cyprodinil		imidacloprid	
94.	zelena salata	cyprodinil	famoxadone	formetanate	quinoxifen
95.	paradajz	boscalid		clothianidin	thiametoxam
96.	blitva	boscalid		formetanate	metalaxyl
97.	zelena salata	boscalid	cyprodinil	famoxadone	fludioxonil
98.	paradajz	acetamiprid		dimethomorph	
99.	blitva	boscalid		thiametoxam	
100.	blitva	difenoconazole			
101.	blitva	boscalid	chlorpyrifos	pyrimethanil	
102.	blitva	boscalid			
103.	blitva	chlorpyrifos		cypermethrin	
104.	trešnja	acetamiprid		tebuconazole	
105.	paradajz	boscalid			
106.	paradajz	famoxadone			
107.	paprika	dimethomorph			
108.	dinja	dimethomorph			
109.	peršun	chlorpyrifos		pirimiphos-methyl	
110.	začinsko bilje	boscalid			
111.	paradajz	dimethomorph			
112.	zelena salata	boscalid			
113.	paradajz	chlorothalonil		propamocarb	
114.	blitva	boscalid	cypermethrin	metalaxyl	pirimiphos-methyl
115.	zelena salata	acetamiprid	boscalid	pendimethalin	pyraclostrobin
116.	blitva	clothianidin	cyprodinil	fludioxonil	formetanate
117.	paprika	azoxystrobin			
118.	zelena salata	boscalid			
119.	peršun	methoxyfenozide		pendimethalin	pyrimethanil
120.	paprika	dimethomorph			
121.	zelena salata	boscalid		kresoxim-methyl	
122.	zelena salata	boscalid		pendimethalin	
123.	boranija	boscalid	chlorpyrifos	parathion-methyl	
124.	zelena salata	boscalid		kresoxim-methyl	thiametoxam
125.	blitva	boscalid			
126.	krastavac	chlorpyrifos			
127.	raštan	boscalid		methoxyfenozid	
128.	blitva	propamocarb			
129.	breskva	prochloraz			
130.	raštan	cypermethrin		tebuconazole	
131.	zelena salata	boscalid			
132.	blitva	cypermethrin			
133.	boranija	chlorpyrifos			
134.	raštan	diflunebenzuron	indoxcarb	pendimethalin	
135.	boranija	metalaxyl			
136.	paprika	difenoconazole			
137.	blitva	thiametoxam			
138.	blitva	acetamiprid			
139.	krastavac	metalaxyl			
140.	krastavac	chlorpyrifos			
141.	maline	trifloxystrobin			
142.	maline	azoxystrobin	pyrimethanil	trifloxystrobin	
143.	maline	pyrimethanil			
144.	maline	azoxystrobin	pyrimethanil	trifloxystrobin	
145.	maline	azoxystrobin			

146.	maline	boscalid							
147.	maline	azoxystrobin	boscalid	cyprodinil					
148.	grožđe	metalaxyl		pyrimethanil					
149.	paradajz	cyprodinil	famoxadone	fludioxonil					
150.	paprika	acetamiprid		azoxystrobin					
151.	zelena salata	acetamiprid		famoxadone					
152.	grožđe	pyrimethanil							
153.	maline	boscalid							
154.	grožđe	carbendazim and benomyl		pyrimethanil					
155.	grožđe	carbendazim and benomyl		tebufenozide					
156.	zelena salata	cyprodinil	famoxadone	fludioxonil					
157.	rukola	acetamiprid	dimetimorph	chlorpyrifos	triadimenol				
158.	blitva	boscalid	cyprodinil	chlorpyrifos	clothianidin	fludioxonil	indoxicarb	pyraclostrobin	thiametoxam
159.	mandarina	chlorpyrifos							
160.	mandarina	carbendazim		chlorpyrifos	cypermethrin				
161.	zelena salata	cyprodinil	fludioxonil	kresoxim-methyl	pyrimethanil				
162.	zelena salata	boscalid	dimetimorph	propamocarb		pyraclostrobin			
163.	blitva	metalaxyl							
164.	zelena salata	boscalid	cypermethrin	cyprodinil	famoxadone	fludioxonil	pyraclostrobin		
165.	rukola	chlorpyrifos	cyprodinil	fludioxonil		thiacloprid			
166.	rukola	chlorpyrifos							

Grafik 1. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka na prisustvo aktivnih supstanci u hrane

Grafik 2. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka po grupama proizvoda

- Povrće
- Lisnato povrće
- Voće
- Hrana životinjskog porijekla
- Žitarice i proizvodi od žitarica
- Jezgrasti plodovi
- Hrana za djecu
- Maslinovo ulje
- Pečurke
- Ostalo

